

Avrupa Parlamentosu ve Parlamentodaki Siyasal Gruplar

Emine Akçadağ

TASAM Siyasal İletişim Enstitüsü

Günümüzde Avrupa Parlamentosu, dünyada Hindistan'dan sonra, 375 milyon seçmen ile en geniş tabanlı demokrasi tarafından şekillendirilen kurumdur. Sadece bu özelliği bile Avrupa Parlamentosu'nu oluşumu, örgütlenmesi ve yetkileri bakımından ayrıntılı bir inceleme konusu yapmaktadır. Fakat bundan ayrı olarak, Avrupa Birliği'nin gelişimi daima Parlamento'nun gelişimi ile paralellik seyrettiğinden böyle bir inceleme Avrupa Birliği'nin geçmişten günümüze nasıl bir devinim içinde olduğunu ve önümüzdeki süreçte ne şekilde gelişebileceğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca, Parlamento'nun değerlendirmeleri sonucunda salt çoğunlukla olumlu bir karara varmaması halinde yeni üye kabulünün mümkün olmaması, Birliğe aday Türkiye için Parlamento'yu daha da önemli kılmaktadır.

Geçmişten Günümüze Avrupa Parlamentosu

Bugünkü yasama sürecine katılan, bütçeye ilişkin yetkilerin yanı sıra Konsey ile Komisyonu denetleme yetkisine de sahip olan Avrupa Parlamentosu'nun temelinde, 1951 yılında Avrupa Kömür Çelik Topluluğu Antlaşmasıyla kurulan ve üye devlet parlamentolarınca belirlenen temsilcilerden oluşan Ortak Meclis bulunmaktadır. Ortak Meclis, kurucu antlaşmayla kendisine verilen sınırlı denetim yetkilerini kullanan ve Topluluğa özgü konuların tartışıldığı bir platform; yani danışma organı niteliğindedir.

“Topluluğu bir araya getiren devletlerin halklarının temsilcilerinden oluşacağı”¹ belirtilen Ortak Meclis, üye devletlerin ulusal parlamentoları tarafından atanan üyelerden oluşan, yalnızca antlaşmayla kendisine verilen denetim yetkilerini kullanan ve kendisine sunulan genel rapor bağlamında Yüksek Otoriteye ilişkin gensoru önergesini kabul edebilen bir kurum niteliğindedir.

¹ Bkz. europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_en.htm (erişim 4 Kasım 2009)

Ancak zaman içerisinde Parlamento kendi çabalarıyla yetkilerini genişletme yoluna gitti. Topluluk içindeki yetkilerini ve etkisini artırma niyetinin “sembolik yansıması” olarak, 1962 yılının Mart ayında bir karar kabul ederek antlaşmalarda resmen “Meclis (*Assembly*)” olarak geçen adını “Avrupa Parlamentosu (*European Parliament*)” olarak değiştirmiştir². Bununla birlikte Parlamento terimi, 1986 tarihli Avrupa Tek Senedi’ne kadar antlaşmalarda resmen yer alamamıştır.

1970 yılında Konsey, Topluluklar için öz kaynaklar yaratma kararı almış (70/243 sayılı Karar) ve bunu takiben 1970 Lüksemburg ve 1975 Brüksel Antlaşmalarıyla Parlamento ilk kez Toplulukların bütçesi üzerinde söz sahibi olmuştur³. Bu antlaşmalarla Topluluk bütçesinden yapılacak harcamalar zorunlu ve zorunlu olmayan harcamalar olarak sınıflandırılmış ve Parlamento’ya zorunlu olmayan harcamalar bakımından son sözü söyleme yetkisi verilmiştir. Yine aynı antlaşmalarla Parlamento’ya bütçeyi nihaî olarak reddetme yetkisi de tanınmıştır. Böylece Topluluk vatandaşlarının temsilcisi olarak görünen Parlamento ilk kez Topluluk bütçesi üzerinde söz sahibi olmuştur. Ayrıca, 1973 yılında İngiltere, İrlanda ve Danimarka Avrupa Topluluğu’nun üyesi olmuş, böylece Avrupa Parlamentosu’nun üye sayısı 142’den 198’e arttırılmıştır. Ancak yasama usulünde yalnızca danışma usulüyle sınırlı bir görev üstlenmeye devam etmiştir.

Kurucu Antlaşmalarda öngörülen, Parlamento üyelerinin doğrudan seçimle işbaşına gelmeleri hususu, nihayet Konseyin 20 Eylül 1976 tarihli kararıyla çözüme kavuşmuş ve 7- 10 Haziran 1979 tarihleri arasında ilk Avrupa Parlamentosu seçimleri gerçekleştirilmiştir. Üyelerinin, üye devletlerin ulusal parlamentoları tarafından atandığı dönemde 198 üyeye sahip bulunan Parlamento, doğrudan seçimlerle birlikte 410 üyeli daha geniş bir platform haline gelmiştir⁴. Doğrudan seçimlerin yapılmasıyla birlikte Parlamento’nun yetkileri hemen artmamışsa da, Avrupa Parlamentosu Topluluğun kurumsal yapısı içinde daha önemli bir yer kazanmış ve yetkilerinin arttırılması için daha avantajlı konum elde etmiştir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, Avrupa Topluluğu gibi bir uluslarüstü yapılanmada, üye devletlerde vatandaşlara doğrudan uygulanacak kuralların vatandaşların sürece dolaylı

² BOZKURT Ö., *Avrupa Parlamentosu Yetkiler ve Usuller*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Yayınları, Ankara 1988, s. 2

³ CORBETT R., JACOBS F. and SHACKLETON M., *The European Parliament*, London, John Harper Publishing, 2005, s.4

⁴ *Ibid.*

katılımı dahi olmaksızın alınmasının, bu kararların meşruiyeti sorununu, Komisyon'un yasama sürecini başlatması ve sonrasında Konsey'in kapalı kapılar ardında kararlar alması da “demokrasi açığı” sorununu gündeme getirecektir.

Bu nedenle Parlamento, bir yasama tasarrufuna ilişkin değişiklik önerilerini belirleyerek bunu Komisyona bildireceğini; Komisyonun bu önerileri metne dâhil etmeyeceğini açıklaması durumunda da nihaî oylama öncesinde konuyu yeniden sorumlu Parlamento komisyonuna yönlendireceğini içtüzüğüyle düzenlemiştir⁵. Böylece Parlamento kendi içtüzüğüyle kendisine yasama sürecini geciktirme yetkisi tanımış ve yasama sürecine katılan diğer kurumlar karşısında durumunu güçlendirmiştir. Diğer yandan, yılında Yunanistan'ın Topluluğa üye olmasıyla Parlamento üyelerinin sayısı 410'dan 434'e; 1986 yılında da Portekiz ve İspanya'nın üyeliğiyle 434'ten 518'e yükselmiştir⁶.

1987 yılında yürürlüğe giren Avrupa Tek Senedi, Toplulukların kurucu antlaşmalarında değişiklik yapan ilk önemli belgedir. Temel hedeflerinden biri Parlamentonun etkinliğinin artırılması yoluyla Topluluğun karar alma sürecindeki demokrasi eksikliğinin giderilmesidir. Bu amaçla, Topluluk yasama sürecinde onay usulü getirilmiş ve katılım antlaşmaları ile bazı ortaklık anlaşmalarının onaylanması için ilk kez Parlamentonun onayının alınması düzenlenmiştir⁷. Böylece Parlamento ilk kez sınırlı olmakla birlikte, önemli alanlarda veto yetkisine sahip olmuştur.

Parlamento'nun Tek Senet ile elde ettiği bir diğer önemli kazanım, Topluluk yasama süreci için “işbirliği usulünün” öngörülmesidir⁸. Böylece Parlamento yalnızca danışma organı niteliğinden kurtulup, Antlaşmada öngörülen belirli alanlardaki yasama taslaklarında bizzat değişiklik yapma olanağını elde etmiştir. Ancak yine de son söz Konsey'e aittir.

Avrupa bütünleşmesi açısından son derece önemli olan Maastricht Antlaşmasıyla da Parlamento'ya yeni yetkiler tanınmıştır. Bu antlaşmayla Parlamento'ya yasama girişimi başlatma yetkisi verilmemesine rağmen, Komisyondan belirli konularda yasama girişimi başlatmasını isteme, dilekçeler kabul etme ve Ombudsmanı atama gibi önemli yetkiler

⁵ *Ibid.*, s.7

⁶ *Ibid.* s.8

⁷ *Single European Act*, Official Journal L 169, 29 June 1987, Article 8-9 Bkz. eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.html (erişim 5 Kasım 2009)

⁸ *Ibid.*

verilmiştir⁹. Antlaşmayla oluşturulan Avrupa Merkez Bankasının başkanının, başkan yardımcılarının ve yönetim kurulu üyelerinin atanmasında Parlamenteoya danışılması da bir zorunluluk olarak düzenlenmiştir¹⁰. Ayrıca, Komisyonun atanması sırasında üye devletlerin Komisyon başkanı olarak seçecekleri aday hakkında Parlamentodan görüş alınması gerektiği ve Komisyon üyelerinin tamamının Parlamentodan onay aldıktan sonra üye devletlerin uzlaşısıyla atanabileceği de Antlaşmada belirtilmiştir¹¹. Buna ilaveten, Birlik içinde üye devlet vatandaşlarını temsil eden Parlamenteoya karşı sorumlu bulunan Komisyonun bu sorumluluğunu vurgulamak üzere, Komisyonun görev süresi Parlamentonun görev süresiyle eşitlenmiş ve beş yıl olarak belirlenmiştir¹².

1995 yılında Birliğe üç yeni devlet katılmıştır. Her genişlemede olduğu üzere, Avusturya, Finlandiya ve İsveç'in Birliğe katılımıyla Parlamentonun sandalye sayısında artış olmuştur. En son Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesiyle 579'a çıkan üye sayısı yeni üye devletlerin katılımıyla 626'ya yükselmiştir¹³.

1999 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşmasıyla AB'nin gelecekteki genişlemeleri de göz önünde bulundurularak, Parlamentonun çalışmalarının güçleşmemesi için üye sayısı 700 ile sınırlandırılmıştır. Bununla birlikte, AB'nin 2004'teki genişlemesi öncesinde, on yeni üye devletin daha katılacak olması ve Romanya ve Bulgaristan'ın da 2007'de üye olarak yerini alacak olması nedeniyle özellikle kurumların nasıl daha etkin çalışabileceği ile ilgili yeni arayışlara girilmiştir. Bu kaygının ürünü olan Nice Antlaşması, kurucu antlaşmalarda değişiklik yapan son antlaşma olduğundan, günümüzde uygulanan kurallar genel olarak bu antlaşmayla belirlenmiştir.

Bu Antlaşmayla, Birliğe yeni katılacak üye devletler de hesaba katılarak Parlamentonun üye sayısının üst sınırı 732 olarak belirlenmiştir¹⁴. Nice Antlaşmasında Parlamenteoyla ilgili olarak yapılan diğer değişiklikler ise üye devletler, Konsey ve Komisyonun yanında Parlamenteoya da Adalet Divanı bünyesinde herhangi bir koşula bağlı olmaksızın iptal davası açma

⁹ *Treaty on European Union*, Official Journal C 191, 29 July 1992, Article 138 Bkz. eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/htm/11992M.html (erişim 5 Kasım 2009)

¹⁰ *Ibid.*, Article 109

¹¹ *Ibid.*, Article 158

¹² *Ibid.*

¹³ BITSCH M., *Histoire de la Construction Européenne de 1945 à nos jours*, Bruxelles, Editions Complexe, 2004, s. 76

¹⁴ *Treaty of Nice*, Official Journal C 80, 10 March 2001, Article 189 Bkz. eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/12001C/htm/12001C.html (erişim 6 Kasım 2009)

yetkisinin verilmesidir¹⁵. Nice Antlaşmasıyla Parlamentonun yasamaya ilişkin yetkilerinde önemli değişiklikler olmamıştır.

Nice Antlaşması'nın imzalanması sonrasında alınan kararda bu değişikliklerin yeterli olmadığı vurgulanmış ve demokratik, şeffaf ve etkin çalışan bir AB için yeni bir reform sürecinin ve kurucu antlaşmalarda değişiklik yapan antlaşmaların sadeleştirilerek tek bir metinde toplanmasının gerekli olduğuna karar verilmiştir. Bu amaca hizmet edecek AB Anayasası 29 Ekim 2004 tarihinde Roma'da imzalanmıştır. Anayasa, karar alma sürecinde Parlamentonun yetkilerinin genişletilmesi ve üye devletlerin Parlamentodaki sandalye dağılımı için yeni bir sistem öngörülmesidir. Anayasa madde I-20/1'de Parlamentonun, Konseyle birlikte, yasama ve bütçe işlevlerini yürüteceği belirtilmiştir, Parlamento ve Konseyin eşit konuma getirildiği bir diğer husus da Birlik bütçesidir¹⁶. Ancak, Fransa ve Hollanda halkının yapılan referandumda Anayasaya hayır demesi üzerine AB Anayasası yürürlüğe girmemiştir.

2007 yılında imzalanan ve genel itibariyle AB Anayasasındaki hükümleri içeren Lizbon Antlaşması, eğer yürürlüğe girse Avrupa Parlamentosunun, Avrupa Birliği yasama sürecinde, bütçe üzerinde ve uluslararası antlaşmaların onaylaması üzerindeki yetkileri ve ağırlığı artacaktır. Ayrıca, ortak karar alma mekanizmasına tabi tutulan alan sayısının arttırılması ile Parlamentonun, Konsey ile eşit seviyede ağırlık kazanmasının sağlanması yolunda çok önemli bir adım atılacaktır¹⁷. Parlamento, bütçe üzerindeki yetkilerinde ve yıllık bütçenin kabulünde Bakanlar Konseyi ile eşit söz hakına sahip olacaktır¹⁸. Siyasi denetim açısından da Parlamentonun yetkilerinde artış öngörülmüştür. Bu bağlamda, Komisyon Başkanı Parlamento tarafından seçilecektir ve Parlamento bu seçimi yaparken Avrupa seçim sonuçlarını dikkate alacaktır¹⁹. Bu durum ise Avrupa vatandaşlarının Avrupa siyasetini etkilemesini sağlamak yönünde atılan bir adımdır, seçmenler Komisyon Başkanı ve ekibinin siyasi eğilimlerini doğrudan etkilemek imkanına sahip olacaklardır.

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ *Treaty establishing a Constitution for Europe*, Official Journal of the European Union, C 310, Volume 47, 16 december 2004 Bkz. europa.eu/institutional_reform/index_en.htm (erişim 6 Kasım 2009)

¹⁷ *Treaty of Lisbon*, Official Journal of the European Union, C 306, Volume 50, 17 December 2007, Article 2 Bkz. europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_en.htm (erişim 6 Kasım 2009)

¹⁸ *Ibid.*, Article 9D

¹⁹ *Ibid.*

Parlamentonun yetkilerinde artış yapılmasının en önemli nedeni Birlik içinde bir « demokrasi açığı » olduğu eleştirisidir. Bu eleştiri, AB'nin yeterince demokratik olmaması ve işleyiş yöntemlerinin karmaşıklığı nedeniyle yurttaşlardan giderek uzaklaşması ve yurttaşlarla karar alma merkezlerinin iletişim halinde olmamasından ileri gelmektedir. Klasik güçler ayrılığı ilkesi tam anlamıyla AB bünyesinde gerçekleştirilememektedir. Yasama faaliyetinin sadece Parlamento yerine Komisyon, Konsey ve Parlamento arasında dağıtıldığı görülmektedir. Yürütme fonksiyonu ise Komisyon ve Konsey tarafından yerine getirilmektedir. Dolayısıyla, Avrupa Parlamentosu'nun birlik içindeki ağırlığı halkların iradesinin ağırlığı anlamına geleceğinden, Parlamento'nun yetkilerinin arttırılması demokrasi açığının kapatılması amacına hizmet etmektedir.

Parlamento Seçimleri ve Siyasi Katılım

Bununla birlikte ironik bir biçimde Parlamento'nun yetkileri arttıkça AB vatandaşlarının seçimlere katılımı giderek düşmektedir. 1979 yılında yapılan ilk seçimlerde AB düzeyindeki katılım oranı %63 iken, bu oran 1999'da %49.8'e, 2004 yılında %45.7'ye, 2009 yılında ise %43'e düşmüştür²⁰. Bahadır Kaleağası bu ilgi eksikliğini, seçim sonuçlarına göre bir yasama programının uygulamaya geçmemesine, bir AB hükümeti kurulmamasına, kazanan siyasi partilerin AB'yi yönetmemesine, dolayısıyla ulusal siyasetin AB boyutuna yansıyan unsurlarının henüz oluşmamasına bağlıyor²¹. Ayrıca, uluslararası bir oluşumun kurumu olan Avrupa Parlamentosu'nun üyeleri ulusal düzeyde yapılan seçimlerle ve ulusal düzeyde örgütlenmiş siyasî partilerce gösterilen adaylar arasından belirlenmektedir, dolayısıyla seçmen de Avrupa Parlamentosu seçimlerinde oy kullanıp kullanmama ya da hangi yönde oy kullanma hususlarında karar verirken ulusal düzeyde partilerin ve siyasetçilerin güvenilirliğini baz almaktadır. Buna ilaveten, düşük katılım oranları değerlendirilirken seçmenlerin oy kullanmada herhangi bir çıkarlarının bulunmadığını düşünmesi, bilgi eksikliği ya da Parlamento seçim sürecine ilişkin duydukları memnuniyetsizlik gibi birçok sosyolojik neden üzerinde de durulmaktadır²².

Her üye ülkenin göndereceği milletvekili sayısı o ülkenin nüfusu ile orantılıdır. Böylece, seçilen Parlamento üyelerinin sayısı ile üye devletlerin halklarının uygun şekilde temsilinin

²⁰ www.europaforum.public.lu/fr/actualites/2008/09/eurobarometre-pe-0809/index.html (erişim 8 Kasım 2009)

²¹ KALEAĞASI B., *Avrupa Galaksisinde Türkiye Yıldızı*, İstanbul, Doğan Kitap, 2006, s. 157

²² MARSH M. , "Testing the Second-Order Election Model after Four European Elections, www.tcd.ie/Political_Science/elections/Marsh_SOE.pdf (erişim 6 Kasım 2009)

sağlaması amaçlanmaktadır. Parlamento'ya en çok üye gönderen ülke, 99 üye ile Almanya'dır. Onu 78'er üye ile Fransa, İngiltere ve İtalya izlemektedir. En az üye gönderen ülke ise 5 üye ile Malta'dır. Üye devletlerin nüfusları Lüksemburg'da olduğu gibi beş yüz binin altında ya da dört büyük üye devlet örneğinde olduğu gibi elli milyonun üzerinde olabilmektedir²³. Dolayısıyla, çeşitli üye devletlerin nüfusları başına düşen AP üyelerinin sayısında da önemli ölçüde eşitsizlik bulunmaktadır. Örneğin, 2004 seçimleri sonucunda, her 884.000 Alman vatandaşı bir parlamenter tarafından temsil edilmekteyken, Lüksemburg'da bu sayı 80.000 vatandaş için bir parlamenter üyesi olarak tespit edilmiştir²⁴.

Parlamento seçimlerinde oylamaların doğrudan genel oyla, özgürce ve gizli olarak yapılması zorunludur²⁵. Her üye devlet kendi özel durumuna göre AP seçimleri için seçim bölgeleri oluşturabilecek ya da mevcut seçim bölgelerini farklı türde alt seçim bölgelerine ayırabilecektir²⁶. Üye devletler kendi ülkeleri bakımından sandalye dağılımları için bir baraj belirleyebilecekler, ancak bu baraj kullanılan oyların %5'inden fazla olamayacaktır²⁷.

AP üyeleri görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsızdırlar, oylarını kullanırken kişisel olarak ve bireysel görüşleri doğrultusunda hareket ederler. Bilindiği üzere, Avrupa Parlamentosu üyeleri tıpkı ulusal parlamentolarda olduğu gibi siyasî gruplar halinde çalışmaktadır. Ancak ulusal parlamentolardaki durumun aksine Avrupa Parlamentosu'nda grup disiplini ve grup kararlarına uygun davranılması yönündeki baskı çok da fazla değildir, çünkü ulusal parlamentolarda hem hükümet hem de muhalefet üyeleri yer aldığından, siyasî gruplarda genellikle parti başkanın ya da bir bakanın görüşleri doğrultusunda grup kararları alınması söz konusu olmaktadır. Oysa Avrupa Parlamentosu'nda iktidar ve muhalefet gibi karşılıklı iki grup yer almadığından ve gruplar çok değişik bölgesel ve ulusal partilere dâhil üyelerden oluştuğundan grup disiplini zayıftır²⁸.

²³ Üye devletlerin nüfuslarına ilişkin veriler için Bkz. www.ntvmsnbc.com/news/288891.asp (erişim 7 Kasım 2009)

²⁴ KALEAĞASI B., op. cit., s. 157

²⁵ Rules of Procedure of the European Union, 7th parliamentary term, July 2009, Article 1 Bkz. www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?language=EN&reference=TOC (erişim 7 Kasım 2009)

²⁶ *Ibid.*, article 2

²⁷ *Ibid.*, article 3

²⁸ CORBETT, JACOBS, SHACKLETON, op. cit., s. 55

Parlamento'daki Siyasi Gruplar

Avrupa Parlamentosu'nda üyeler, ulusal gruplar halinde değil, Avrupa çapında oluşturdukları siyasî gruplar halinde oturmaktadırlar. Bu siyasî gruplar esasen üye devletlerin politik sistemlerindeki çeşitli siyasî ve ideolojik yönelimleri ve farklılıkları yansıtmaktadır. Siyasî gruplar her seçiminden sonra ve hatta parlamento dönemi içinde değişikliğe uğrayabilmektedir. Siyasî gruplar Parlamento çalışmalarında oldukça önemli bir yere sahiptirler. Parlamento üyeleri seçildikleri üye devletlerin değil Birlik vatandaşlarının temsilcileri olup kendi siyasî görüşleri doğrultusunda oluşturdukları gruplar aracılığıyla seçmenlerin seçimlerdeki siyasî tercihlerini Parlamento'ya ve dolayısıyla Birlik politikalarına yansıtmaktadırlar. Ayrıca, siyasî gruplar Parlamento içinde başkanın, başkan yardımcılarının ve komisyon başkanlarının seçiminde ağırlıklarını hissettirmektedirler.

Bir siyasî grup kurabilmek için üye devletlerin en az beşte birinden seçilen yirmi üyenin bir araya gelmesi gerekmektedir²⁹. Ancak, 2009 seçimlerinden itibaren geçerli olmak üzere, siyasî grup kurmak için üye devletlerin dörtte birinden seçilen yirmi beş üyenin bir araya gelmesi şartı kabul edildi³⁰. Grupların oluşturulması için yeter sayının sağlanmasından sonra ikinci önemli nokta ise, "siyasî benzerlik" koşulunun sağlanmasıdır.

Avrupa Kömür Çelik Topluluğu Ortak Meclisi üyeleri ilk olarak 1953 yılında, dönemin geleneksel siyasî eğilimleri yansıtan Hıristiyan Demokratlar, Sosyalistler ve Liberaller olmak üzere üç siyasî grup oluşturmuşlardı. Bugün ise 736 sandalyeli Parlamento bünyesinde yedi siyasî grup bulunmaktadır.

a) Avrupa Halk Partisi (Hıristiyan Demokratlar) (EPP): EPP, yirmi yedi üye devletten temsilcileri içinde barındıran tek grup olup, 265 sandalyeyle Parlamentodaki en büyük siyasî gruptur (2009 seçimlerindeki oy oranı %36'tür.)³¹. Yirmi altı üye devletten elliden fazla siyasî parti bu gruba dahil bulunmaktadır³². Merkez sağ çizgideki bu grup, Parlamentoda siyasî grupların kurulmasından (1953) bu yana varlığını sürdürmektedir. Bünyesinde özellikle

²⁹ Rules of Procedure of the European Union, 7th parliamentary term, July 2009, Article 29 Bkz. www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?language=EN&reference=TOC (erişim 7 Kasım 2009)

³⁰ Amendment of Rules of Procedure of the European Union, 7th parliamentary term, July 2009 Bkz. www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2008-0206+0+DOC+XML+V0//EN (erişim 7 Kasım 2009)

³¹ 2009 seçim sonuçları için bkz. www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/en/index_en.html

³² Gruba dahil siyasî partilerin listesi için bkz. www.eppgroup.eu/group/en/default.asp (erişim 9 Kasım 2009)

Alman Hristiyan Demokrat, İspanyol Halk Partisi, Sarkozy'nin sağcı partisi Fransız UMP, Berlusconi'nin sağcı partisi PDL mensubu uyeler bulunmaktadır.

Bu grubun siyasî tutumuna bakıldığında, grup tüm Avrupalıların ortak çıkarına hizmet edecek sürekli ilerlemeleri sağlamak için, insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkelerine dayalı, ikincillik ilkesinin ve yetki paylaşımının verimli bir şekilde uygulandığı ve bağımsız demokratik kurumlar üzerine kurulu bir AB hedefi için çalıştığını beyan etmektedir. Grubun temel hedefi tek pazar çerçevesinde refahın sağlandığı ve fırsatların yaratıldığı, dünya çapında rekabet kabiliyeti olan bir Avrupa'nın yaratılmasına katkıda bulunmak ve böylece yalnız Avrupalıların değil, tüm dünya insanların, Maastricht Antlaşmasıyla da öngörülen sürdürülebilir kalkınma ilkesi uyarınca refah içinde yaşamasını sağlamaktır. Grubun diğer bir isteği de Birliđin ortak dış ve güvenlik politikasının sürekliliğinin sağlanması ve verimliliğinin artırılmasıdır³³.

b) Avrupa Sosyalistler ve Demokratlar İlerici İttifakı (S&D): 1953 yılında kurulmuş olan grup, 2009 seçimlerinde oy oranını %25'e düşürmüş ve 184 sandalye kazanabilmiştir³⁴. Ancak Parlamentodaki ikinci büyük siyasî gruptur. Özellikle Alman sosyal demokratlar, İspanyol sosyalist işçi partisi, Fransız sosyalist parti, İtalyan demokrat parti ve İngiliz işçi partisi mensubu üyelere sahiptir.

Grubun siyasî önceliklerine bakıldığında, AB çapında yaşam ve çalışma şartlarının sürekli olarak iyileştirilmesi, herkes için daha fazla olanak yaratılması ve daha iyi bir koruma, çevrenin daimi olarak korunması, başarılı bir ekonomik büyüme ve iş imkânlarının artırılması, Temel Haklar Şartının gerçekten uygulanmasının sağlanması, Avrupa'da özgürlük, güvenlik ve adaletin geliştirilmesi başlıca hedefler olarak öngörülmektedir³⁵.

c) Avrupa için Liberal ve Demokrat İttifakı (ALDE): Bu grup da ilk olarak 1953 yılında Liberal Grup adı altında oluşturulmuş, 1976 yılında Liberal ve Demokrat Grup, 1986 yılında Liberal, Demokrat ve Reformcu grup adı altında faaliyetlerini sürdürmüştür. Bugün üye

³³ Grubun siyasî tutumu konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz. www.eppgroup.eu/home/en/default.asp?lg1=en (erişim 9 Kasım 2009)

³⁴ www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/en/index_en.html (erişim 8 Kasım 2009)

³⁵ Grubun siyasî tutumu konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz. www.socialistsanddemocrats.eu/gpes/public/polihome.htm?section=POL&category=POLI&request_locale=EN (erişim 9 Kasım 2009)

devletlerin yirmisinden gelen temsilcilerle Parlamentodaki üçüncü büyük grup olan ALDE'nin %11,4 oy oranına bağlı olarak seksen dört üyesi bulunmaktadır³⁶.

Grubun güncel siyasî öncelikleri arasında Türkiye ile müzakerelerin desteklenmesi ve Türkiye'nin de AB'de yer alması, yasalara uygun şekilde AB'ye gelen göçmenlerin entegrasyonunun sağlanması, çevresel konular, AB Anayasasının onay sürecinde desteklenmesi, insan haklarına saygının dünya çapında sorunsuz olarak işleyişi, AB yasama işlevlerinin kamuoyuna açık olarak yürütülmesi yer almaktadır³⁷.

d) Avrupa Serbest İttifakı/ Yeşiller Grubu (EFA/G): Bu grup on üç üye devletten elli beş Parlamento üyesinin dahil bulunduğu grup (2009'daki oy oranı %7,5), Avrupa Parlamentosu'nun dördüncü büyük grubudur³⁸. 1995 yılında oluşturulan Avrupa Serbest İttifakı'nın kökeni ise içinde milliyetçi, bölgesel ve özerklik yanlısı partileri barındıran Avrupa Radikal İttifakına dayanmaktadır. Yeşiller Grubu ile Avrupa Serbest İttifakı'nın Parlamento'da güçlerini birleştirerek tek bir grup halini alması ise Temmuz 1999'da gerçekleşmiştir.

Grubun siyasî tutumuna bakıldığında, temel insan haklarına ve herkesin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına saygılı bir toplum oluşturmak, bir yandan işsizlikle mücadele ederek diğer yandan insanların çalışma alanları konusunda seçim olanaklarını geliştirerek dünya çapında çalışma özgürlüğünün arttırılmasına katkıda bulunmak, bireylerin karar alma sürecine doğrudan katılımını ve yerinden yönetimi sağlayarak ve Konsey ve Komisyonun yönetimdeki şeffaflığını güçlendirip Komisyonun tamamen Parlamento'ya karşı sorumlu olmasını da sağlayarak demokrasiyi derinleştirmek, ikincillik ilkesi esasına dayalı olarak özgür bireylerin Avrupa Birliğini inşa etmek temel hedefler arasındadır³⁹.

e) Avrupa Muhafazakarlar ve Reformcular Grubu (ECR): Mayıs 2009'da EPP'den ayrılan İngiliz Muhafazakar partisi üyelerinin kurmuş olduğu grup, % 7,3'lük oy oranı ile elli dört üyeye sahiptir⁴⁰. İngiliz Muhafazakar partisi üyeleri dışında özellikle Polonya'dan Hak

³⁶ www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/en/index_en.html (erişim 8 Kasım 2009)

³⁷ Grubun siyasî tutumu konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz.

www.alde.eu/en/about-us/coordinators/ (erişim 9 Kasım 2009)

³⁸ www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/en/index_en.html (erişim 8 Kasım 2009)

³⁹ Grubun siyasî tutumu konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz.

www.greens_efa.org/cms/default/rubrik/6/6646.presentation@en.htm (erişim 9 Kasım 2009)

⁴⁰ www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/en/index_en.html (erişim 8 Kasım 2009)

ve Adalet ile Çek Cumhuriyeti'nden Sivil Demokrasi Partisi'ne mensup üyelere olmaktadır.

Grubun siyasi hedefleri, serbest teşebbüsün, serbest ticaretin ve rekabetin desteklendiği, vergilerin düşük tutulduğu, devletler tarafından müdahale edilmeyen bir ekonomi; kişi özgürlüklerinin ön planda tutulduğu bir demokrasi, yenilenebilir kaynaklar ile desteklenen enerji güvenliği, aile temelli bir toplum, ulus devlet temelli anti-federalist bir Birlik, NATO temelli güçlü transatlantik iliksiler, sıkı önlemlere tabi bir göç politikası ve gerek AB kurumlarında gerekse AB fonları kullanımında tam bir şeffaflıktır⁴¹.

f) Avrupa Birleşik Solu/İskandinav Yeşil Solu Konfederasyon Grubu (GUE/NGL): Bu grup on üç üye devletten gelen otuz beş Parlamento üyesiyle altıncı büyük gruptur (Oy oranı 4,3'tür)⁴². Grubun siyasî anlamda en temel hedefi, mevcut Birlik modelinden farklı olarak öngördüğü ve karşı karşıya bulunulan önemli sorunların ortadan kaldırılmasını amaçlayan yeni bir kalkınma modelini üstlenecek, tamamen demokratik kurumlara dayalı bir Avrupa Bütünleşmesini sağlamaktır. Artarak süren işsizlikle mücadele edilmesi, çevreye saygı gösterilmesinin sağlanması, tüm yurttaşlara en yüksek düzeyde eşit haklar sağlanacak ortak bir sosyal alan yaratılması ve kendi ülkelerindeki yoksulluk nedeniyle geçimlerini Birlik içinde sağlamaya mecbur kalan vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanması, grubun Birlik içinde çözümlenmesini gerekli gördüğü önemli konulardır. Grup, üye devletlerin ekonomilerinin sürekli olarak yakınlaştırılması amacıyla tam bir dayanışma içinde işleyen bir Avrupa oluşumunu arzulamakta ve güçlü üye devletlerin kendi politikalarını diğerlerine dayatmalarına karşı çıkmaktadır⁴³.

g) Avrupa Özgürlük ve Demokrasi Grubu (EFD): Temmuz 2004'te kurulan bu grup, % 4,3'lük oy oranı ile dokuz üye devletten otuz iki üye ile Parlamentoda temsil edilen yedinci gruptur⁴⁴. Grup siyasî görüşleri doğrultusunda, merkezileştirme yönündeki tüm çabalara karşı çıkmakta bu nedenle AB Anayasasının yürürlüğe girmesini istememektedir. Yönetimde şeffaflık ve demokrasinin geliştirilmesi grubun diğer hedefleri arasında bulunmaktadır. Grup, parlamenter demokrasi ile BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesini kabul eden ve egemen

⁴¹ Grubun siyasî tutumu konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz.

www.conservativeeurope.com/Conservatives-In-The-European-Parliament.aspx (erişim 9 Kasım 2009)

⁴² www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/en/index_en.html (erişim 8 Kasım 2009)

⁴³ Grubun siyasî tutumu konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz. www.guengl.eu/showPage.jsp?ID=3079 (erişim 9 Kasım 2009)

⁴⁴ www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/en/index_en.html (erişim 8 Kasım 2009)

ulus devletlerin Avrupa'sını savunan tüm Parlamento üyelerini kendisine katılmaya davet ederek, aslında AB'nin siyasî birliğe doğru mevcut ilerleyişi karşısındaki olumsuz tutumunu açığa çıkarmakta ve yalnızca egemen devletler arasında demokrasi ve özgürlük temellerine dayalı bir işbirliği arzulamaktadır⁴⁵.

Ayrıca Parlamento'da, bu siyasi gruplar dışında, 27 Bağımsız üye de bulunmaktadır. Bu üyeler genel olarak aşırı sağ eğilimli partilerden çıkmaktadır.

Parlamento ve Türkiye

Avrupa Parlamentosu seçimleri Türkiye için de önem taşımaktadır. Son seçimlerde sosyal demokratlar güç kaybına uğrarken aşırı sağ yükselmiştir. Bu durum, radikalleşmenin artmasına ve uzun vadede Avrupa bütünleşmesinin geleceğini de risk altına girmesine neden olabilecek bir gelişmedir. Zaten aşırı sağ grupların, Müslüman ve Türk bir ülkenin AB üyeliği konusundaki olumsuz bakışları son derece nettir.

Ayrıca, Parlamento seçimleri sırasında Türkiye'nin AB üyeliğinin siyasi parti grupları tarafından kampanya konusu yapılması da Türkiye'de büyük tepkiye yol açmıştır. Örneğin, Avrupa Parlamentosu'nda en fazla sandalyeye sahip olan Almanya, seçim yarışında propaganda unsuru olarak Türkiye'yi kullanmayı tercih etmiştir. Hıristiyan Demokrat Birlik Partisi (CDU) ve Hıristiyan Sosyal Birlik Partisi (CSU) 25 Mayıs 2009 tarihinde hazırladıkları ortak programda, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine karşı olduklarını bildirmişlerdir⁴⁶. Fransa'nın iktidardaki partisi olan Halk Hareketi Birliği (UMP) Genel Sekreteri Xavier Bertrand ise, "Türkiye'nin üyeliğine bugün, yarın ve yarından sonra 'hayır' demeyi taahhüt eden adaylara oy atmak önemli. AB'nin Irak ve İran ile sınırları olmasını istemiyoruz. Türkiye'ye 'imtiyazlı ortaklık' verilmesini istiyoruz"⁴⁷ açıklamasında bulunmuştur. İngiltere'deki aşırı sağ Britanya Ulusal Partisi (BNP) tarafından dağıtılan broşürlerde "Türkiye'nin AB üyesi olması halinde milyonlarca Türk ülkeyi işgal edecek. Vergi mükelleflerinin parası Türkiye'deki milyonlarca Müslüman'ın, iş kapan işgalci

⁴⁵Grubun siyasî tutumu konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz. www.efdgroupp.eu/uploads/media/edf-political-platform-EN-FR.pdf (erişim 9 Kasım 2009)

⁴⁶"Alman siyasi partilerinin Türkiye politikaları" *AB Haber* Bkz. www.abhaber.com/haber.php?id=6759 (erişim 9 Kasım 2009)

⁴⁷"Fransız İktidarından Türkiye'ye Ağır Rest" *Hürriyet*, 26 Mayıs 2009 Bkz. www.hurriyet.com.tr/dunya/11721691.asp?gid=200 (erişim 9 Kasım 2009)

yabancılara katılmasını sağlayacak Avrupa'nın genişlemesinde harcanmamalı"⁴⁸ ifadelerine yer verilmiştir.

Avrupa Parlamentosu içerisindeki parti gruplarından Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkan gruplar EPP ve EFD'dir. S&D, ALDE, Yeşiller ve GUE/NGL'ler ise Türkiye'nin AB üyeliğini destekleyen parti gruplarıdır. Örneğin, EPP grubu Türkiye'nin üyeliğinin AB'nin güvenliği açısından sorun teşkil edeceğini savunurken, S&D genişlemenin Avrupa kıtasındaki güvenliği garanti etmek için büyük bir fırsat olduğunu savunmaktadır.

Ayrıca, seçimlere Hollanda, Yunanistan, Almanya, Belçika, Bulgaristan ve İsveç başta olmak üzere birçok AB üyesi ülkeden yaklaşık otuz Türk kökenli aday katılmıştı. Hollanda'dan aday olan ve geçtiğimiz dönem de Parlamento'da görev yapan Emine Bozkurt yeniden seçildi.

Avrupa Parlamentosu'nda Emine Bozkurt dışında, ikisi Bulgaristan, Metin Kazak ve Filiz Husmenova, biri Almanya İsmail Ertuğ olmak üzere dört Türk kökenli parlamenter bulunmaktadır.

Bu durum şüphesiz Türkiye için bir artıdır, çünkü genişleme politikası bağlamında herhangi bir ülke AB'ye katılmadan önce Parlamento'nun onayını almak durumundadır, dolayısıyla genişleme ve Türkiye ile ilgili raporlar şekillenirken Türk kökenli parlamenterlerin ve Türkiye'yi destekleyenlerin rolü önemli olacaktır.

KAYNAKÇA

BITSCH M., *Histoire de la Construction Européenne de 1945 à nos jours*, Bruxelles, Editions Complexe, 2004

BOZKURT Ö., *Avrupa Parlamentosu Yetkiler ve Usuller*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Yayınları, Ankara 1988

CORBETT R., JACOBS F. and SHACKLETON M., *The European Parliament*, London, John Harper Publishing, 2005

⁴⁸ "Türkiye İrkçı Seçim Broşürlerini Protesto Etti" *Hürriyet* 25.05.2009 Bkz. hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=11715098&tarih=2009-05-25 (erişim 9 Kasım 2009)

COSTA O., SAINT-MARTIN F., *Le parlement européen*, Paris, Documentation Française, 2009

KALEAĞASI B., *Avrupa Galaksisinde Türkiye Yıldızı*, İstanbul, Doğan Kitap, 2006

KARLUK R., *Avrupa Birliği ve Türkiye*, Beta, İstanbul 2005

KREPPPEL A., *European Parliament and Supranational Party System: A Study in Institutional Development*, Cambridge University Press, New York 2001

TEZCAN E., *Avrupa Birliği Kurumlar Hukuku*, Beta, İstanbul 2001

ÜLGER I., *Avrupa Birliği El Kitabı*, Ankara, Seçkin Yayınları, 2003

Makale

BİEBER Roland, “Democratic Control of European Foreign Policy”, *European Journal of International Law*, Vol. 1(1990) No. 1-2

CROMBEZ C., “The Democratic Deficit in the European Union”, *European Union Politics*, 2003 Vol. 4(1)

COSTA O., « Le Parlement européen dans le système décisionnel de l’Union européenne », *Politique Européenne*, No. 28, Février 2009

NOURY A. G./ROLAND G., “European Parliament Should it have more power?”, *Economic Policy*, October 2002

ÖZCAN M., “Avrupa Parlamentosu seçimleri ve Türkiye karşılığında dibe doğru yarış”, *USAK*, Hairan 2009

SCULLY R., “Democracy, Legitimacy and the European Parliament”, *The State of the European Union*, 2000 Vol. 5

Diğer

www.alde.eu

www.conservativeeurope.com

www.efdgroupp.eu

www.eppgroup.eu

www.europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties

www.europarl.europa.eu

www.eur-lex.europa.eu/en/treaties

www.greens-efa.org

www.guengl.eu

www.hurriyet.com.tr

www.socialistsanddemocrats.eu